

Nr 243.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kontrollstyrelsen för budgetåret 1944/45; given Stockholms slott den 10 mars 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför.

Besparingsberedningen avgav den 26 augusti 1941 ett av särskilda av beredningen tillkallade utredningsmän upprättat förslag till besparings- och rationaliseringsåtgärder inom rusdrycksförsäljningens område. Detta förslag avsåg i stort sett dels en koncentration till ett företag av utminuteringen, som för närvarande är fördelad på 41 systembolag, dels ock en sammanslagning till ett bolag av de av systembolagen bildade fem allmänna restaurangbolagen. Delvis i anslutning till nämnda förslag tillkallade jag den 16 februari 1942 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande särskilda sakkunniga för utredning angående omorganisation av kontrollstyrelsen. Dessa avlämnade den 30 juni 1942 utredning och förslag i ämnet.

Vid anmälan i årets statsverksproposition av frågan om anslag till kontrollstyrelsen erinrade jag om att spörsmålet om kontrollstyrelsens organisation i väsentlig grad vore beroende av frågan om rusdrycksförsäljningens

ordnande. I avbidan på ett slutligt ställningstagande härutinnan angåvos de under rubriken kontrollstyrelsen upptagna anslagen endast preliminärt. Därvid beräknades för avlöningar 467 000 kronor, för omkostnader 72 000 kronor, för kontroll å tillverkningsavgifter 250 000 kronor samt för granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning 78 500 kronor.

Genom proposition denna dag med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker, m. m., föreslås en sammanslagning till ett bolag av de fem allmänna restaurangbolagen varvid frågan om systembolagens omorganisation tills vidare ställs på framtiden. Med hänsyn härtill föreligga nu säkrare utgångspunkter än tidigare för ett ställningstagande i frågan om kontrollstyrelsens framtida organisation. Jag kommer därför att i det följande till behandling upptaga föreliggande förslag till omorganisation av kontrollstyrelsen.

Kontrollstyrelsens avlöningsanslag.

Kontrollstyrelsens organisation.

I de av mig lämnade direktiven för de sakkunniga, åt vilka uppdragits att utreda frågan angående kontrollstyrelsens organisation, framhölls till en början, att, sedan kontrollstyrelsens nuvarande organisation i huvudsak fastställdes år 1924, väsentliga förändringar inträtt i vissa av styrelsens arbetsuppgifter till följd av upphörande eller omläggning av olika skatteformer samt införande av helt nya skatter. Vidare omnämndes i direktiven besparingsberedningens förslag angående rusdrycksförsäljningen. Samtidigt med vidarebehandlingen av sistnämnda förslag borde, enligt vad i direktiven anföres, en av beredningens utredningsmän ifrågasatt utredning om kontrollstyrelsens organisation företagas. Utredningen borde avse icke blott de ändringar inom styrelsen som betingades av förslaget till omläggning av system- och restaurangbolagsrörelsen utan även de organisationsspörsmål som sammanhänge med de inträffade förändringarna i styrelsens skattekontrollerande verksamhet. I sistnämnda hänseende borde vid utredningen övervägas å ena sidan i vad mån ökningen av skattegöromålen motiverade en fastare utbyggnad av styrelsens organisation för skattekontrollen och å andra sidan i vad mån förhållandena på de nya skatteområdena alltjämt påkallade en viss rörlighet i organisationen.

Ur de sakkunnigas utlåtande kunna bland annat följande uppgifter inhämtas beträffande kontrollstyrelsens organisation vid tiden för avgivandet av de sakkunnigas förslag.

Kontrollstyrelsen utgöres av en överdirektör (lönegrad B 2) såsom chef för ämbetsverket samt, såsom ledamöter, två byråchefer (lönegrad A 30).

Byråcheferna förestå var sin av styrelsens tvenne byråer, benämnda första byrån och andra byrån. Därjämte är å andra byrån anställd en tillfällig befattningshavare med vikariatslön å byråchefstjänst och med uppgift att bestrida vissa göromål, som eljest ankomma på byråns ordinarie chef.

Till *första byrån* höra i huvudsak ärenden, som ankomma på styrelsen i egenskap av uppsiktsmyndighet i fråga om försäljningen av rusdrycker, pilsnerdricka, skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat.

Till *andra byrån* höra i huvudsak ärenden rörande tillverkning och beskattning av brännvin, maltdrycker, bensen, oljekakor m. m., margarin och vissa andra fettvaror samt läskedrycker, ärenden rörande varubeskattningen och den nu under avveckling varande industrisockerbeskattningen, ärenden rörande tillverkning av vin och maltextrakt, ärenden rörande denaturering av sprit och alkoholhaltiga preparat samt rörande kontrollen över tobaksodlingen inom riket, ävensom ärenden beträffande styrelsens organisation, personal och ekonomi.

Vad angår personalen å de bägge byråerna och dess arbetsuppgifter må anföras följande.

I. För de olika grupperna av arbetsuppgifter äro å första byrån, förutom byråchefen, anställda

a) för allmänna kansligöromål m. m.:

1 notarie (A 21);

b) för systembolags- och restaurangbolagsärenden m. m.:

2 förste byråinspektörer (A 24),

1 byråinspektör (Eo 22), vakant;

c) för ärenden angående tilldelning av sprit, spritdrycker och vin för tekniska ändamål samt angående handeln med skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat:

1 byråinspektör (A 22),

1 amanuens (Eo 15),

1 kanslibitråde (Eo 7);

d) för handläggning av klagomål över systembolags beslut i motboksärenden m. m.:

1 aktuarie (A 21) å övergångsstat;

e) för statistiska ärenden ävensom viss kontroll i fråga om omsättnings- och utskänkningskatterna samt rusdrycksförsäljningsmedlen m. m.:

1 förste aktuarie (A 24),

1 förste amanuens (Eo 18), vakant,

1 kansliskrivare (A 11),

1 kanslibitråde (A 7),

3 kontorsbiträden (A 4);

f) för straffregistret för fylleriförseelser:

(under ledning av den under e) upptagne förste aktuarien)

1 kanslibitråde (Eo 7),

1 kontorsbitråde (Eo 4),

2 skrivbiträden (Eo 2),

2 skrivbiträden (Ex 2),

1 tillfällig befattningshavare (årsarvode: 2 640 kronor).

II. För de olika grupperna av arbetsuppgifter äro å andra byrån, förutom byråchefen, anställda:

a) för allmänna kansligöromål m. m.:

1 sekreterare (A 24) samt

1 sekreterare (varuskatteärenden; årsarvode, 11 200 kronor; löneställning motsvarande lönegrad 24);

b) för ärenden angående tillverkning och beskattning av brännvin samt tillverkning av maltdrycker ävensom angående denaturering av sprit m. fl. ärenden:

- 1 förste byråingenjör (A 24),
- 1 laborator (A 24), å övergångsstat, (ej tjänstgörande),
- 1 byråingenjör (Eo 21), vakant,
- 1 förste amanuens (Eo 18),
- 1 kanslibitråde (Eo 7), biträder jämväl beträffande under II c) angivna ärenden.

c) för kontrollen över beskattningen av maltdrycker:

- 1 förste byråinspektör (Eo 24) samt
- 1 kanslibitråde, redovisat under b);

d) för kontrollen över beskattningen av läskedrycker samt av margarin m. m. ävensom av oljekakor:

- 1 förste byråinspektör (årsarvode högst 9 800 kr; löneställning motsvarande Eo 24),
- 1 byråinspektör (Ex 22),
- 1 biträde vid kontrollen å margarinaccis (årsarvode högst 7 200 kronor; löneställning motsvarande Eo 22),
- 1 kontorsbiträde (Eo 4), tillika biträde hos överdirektören samt
- 1 skrivbiträde (Ex 2), biträder jämväl beträffande under I c), II b) och II c) angivna ärenden;

e) för handläggning av ärenden angående varuskatt å choklad och söt-saker:

- 1 förste byråinspektör (årsarvode högst 9 800 kronor; löneställning motsvarande Eo 24),
- 1 byråinspektör (Ex 22),
- 2 assistenter (Ex 17),
- 1 tillfällig befattningshavare (årsarvode 4 200 kronor),
- 1 tillfällig befattningshavare (årsarvode 3 900 kronor),
- 2 skrivbiträden (Ex 2) samt
- 3 tillfälliga befattningshavare (motsvarande Ex 6, Ex 2 och lägre);

f) för handläggning av ärenden angående varuskatt å tekniska preparat:

- 1 förste byråinspektör (årsarvode högst 9 800 kronor; löneställning motsvarande Eo 24),
- 1 assistent (Ex 20) samt
- 2 skrivbiträden (Ex 2);

g) för handläggning av ärenden angående industrisockerskatt:

- 1 förste byråinspektör (årsarvode högst 9 800 kronor; löneställning motsvarande Eo 24),
- 1 amanuens (Ex 16), 2 timmars daglig tjänstgöring,
- 1 kontorsbiträde (Ex 6),
- 1 skrivbiträde (Ex 2) samt
- 1 tillfällig befattningshavare (motsvarande Ex 2);

h) för kamerala och ekonomiska ärenden samt personalärenden; registratörskontor, arkiv och bibliotek:

- 1 kamrerare (Ex 22),
- 1 bokhållare (A 17), vakant,
- 2 kanslibiträden (A 7) med vikariatsersättning såsom vid förordnande i A 9,
- 1 kanslibitråde (A 7),
- 1 kontorsbiträde (Eo 4) samt
- 1 kontorsbiträde (Ex 4);

- i) renskrivningsexpedition; telefonväxel:
 - 1 kontorsbiträde (A 4),
 - 1 kontorsbiträde (Eo 4) samt
 - 2 skrivbiträden (Eo 2);
- j) för expeditionsvaktsgöromål:
 - 1 förste expeditionsvakt (A 7),
 - 1 expeditionsvakt (A 5) samt
 - 1 tillfällig befattningshavare (årsarvode 1 920 kronor).

Hos kontrollstyrelsen finnes därjämte anställt ett juridiskt biträde med uppgift att biträda vid beredandet av frågor av lagstiftningsnatur samt vid handläggning av ärenden angående utfärdande av reglementen, instruktioner eller andra allmänna föreskrifter ävensom av andra ärenden av juridisk natur. Det juridiska biträdet, för vilket särskild daglig arbetstid icke är fastställt, åtnjuter arvode av 2 400 kronor för år.

De sakkunniga ha framlagt tre alternativa förslag till omorganisation av kontrollstyrelsen, varav ett för det fall att besparingsberedningens förslag till omläggning av rusdrycksförsäljningen helt genomföres, ett för det fall att beredningens förslag genomföres allenast i vad avser bildandet av ett statligt restaurangbolag och ett för det fall att beredningens förslag överhuvud taget icke kommer till utförande.

Det alternativ som här är aktuellt, nämligen det andra, innebär i stort sett, att den nuvarande första byrån (byrån för rusdrycksförsäljningsärenden) i huvudsak skulle bibehållas samt att den nuvarande andra byrån skulle uppdelas på en byrå för administrativa och tekniska ärenden och en för skatteärenden. Vidare skulle befattningen som överdirektör och chef för kontrollstyrelsen ombildas till en generaldirektörsbefattning i C 12. Till stöd för ändrad lönegradsplacering av ifrågakvarande chefsbefattning ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

Kontrollstyrelsens arbetsuppgifter hade under årens lopp väsentligen ökat i omfattning. Detta gällde styrelsens ställning icke blott som uppbördsverk för vissa skatter och acciser utan framför allt såsom uppsiktsorgan rörande rusdrycksförsäljningen. Under 1920-talet hade styrelsen mer och mer blivit ett ledande organ för rusdrycksförsäljningen, varigenom i hög grad ökade anspråk ställts på verkets ledning i såväl administrativa som ekonomiska och sociala frågor. Genom 1937 års rusdrycksförsäljningsförordning hade styrelsen tillagts ytterligare vittgående befogenheter på detta område. Vid sidan av huvudsyftet med rusdryckslagstiftningen, nämligen »att försäljningen ordnas och handhaves så, att därav uppkommer så ringa skada som möjligt» (1 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen) framstode såsom en ledande synpunkt i fråga om kontrollstyrelsens uppgifter, att statsmakterna velat genom en särskild myndighet övervaka, att rusdrycksförsäljningsorganens inkomster så oavkortade som möjligt komme staten tillgodo. För vinnande av dessa båda syften måste den centrala statsmyndigheten äga möjlighet att i stort dirigera försäljningsorganens verksamhet. Till följd av de bestämmelser som i detta avseende meddelats i rusdrycksförsäljningsförordningen hade kontrollstyrelsen i själva verket blivit en överstyrelse för systembolagen. Med den ställning kontrollstyrelsen såsom förvaltningsorgan sålunda kommit att intaga måste stora krav ställas på den person vilken såsom chef hade att ensam besluta i de förekommande ärendena. Starka skäl

talade för att befattningen såsom chef för kontrollstyrelsen i likhet med andra tjänster av enahanda beskaffenhet tillsattes medelst förordnande på viss tid. Rimligt vore även att de till chefen utgående avlöningsförmånerna förbättrades. Förutom den icke minst ur ekonomiska synpunkter ansvarsfulla och maktpåliggande ställning som vore förenad med befattningen även som de speciella kvalifikationer som måste ställas på dess innehavare talade härför även den omständigheten att löneläget för åtskilliga chefsbefattningar inom rusdryckshanteringen i ett flertal fall vore väsentligt högre än lönen till kontrollstyrelsens chef.

Till den *första byrån* skulle enligt förslaget, såsom i det föregående nämnts, i huvudsak höra de ärenden som ankomma på den nuvarande första byrån, d. v. s. väsentligen rusdrycksförsäljningsärenden, dock att ärenden angående tilldelning av sprit, spritdrycker och vin för tekniska ändamål samt angående handeln med skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat skulle överföras till den nybildade andra byrån.

De sakkunniga ha i fråga om den inverkan en sammanslagning av de allmänna restaurangbolagen skulle få för första byrån anfört i huvudsak följande.

Någon förändring skulle icke komma att inträda i fråga om första byråns arbetsuppgifter beträffande rusdrycksförsäljningen i annan mån, än att den ekonomiska kontrollverksamheten beträffande de till systembolagen anslutna restaurangbolagen skulle bortfalla. Vissa arbetsuppgifter, som generellt beröra rusdrycksutskänkningen, exempelvis angående måltidstvång, kvantitetsbegränsningar, besvär i vinstkvantitetsärenden samt ifrågakommande ärenden rörande spritdrycksutskänkning, skulle emellertid alltjämt kvarstå. Då ämbetsverkets organisation hittills icke utbyggt för den mera ingående befattning med kontrollen över de nuvarande restaurangbolagens ekonomiska förvaltning, som för tillvaratagande av statsverkets betydande ekonomiska intressen i denna halvstatliga hantering måste anses erforderlig, komme vid sådant förhållande inrättandet av det föreslagna statliga restaurangbolaget icke att kunna medföra några möjligheter till personalminskning å styrelsens första byrå.

Beträffande första byråns befattningshavare och deras löneställning ha de sakkunniga till en början erinrat om att kontrollstyrelsen vid ett flertal tillfällen gjort framställning om att en av de båda förste byråinspektörsbefattningarna i A 24 å första byrån skulle ersättas med en byrådirektörsbefattning i A 28 samt att detta förslag tillstyrkts av 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunniga. Enligt vad de sakkunniga angående kontrollstyrelsen upplyst, hade inrättandet av byrådirektörstjänsten föreslagits med tanke jämväl på de göromål som ankomme på kontrollstyrelsen såsom uppsiktsmyndighet i fråga om restaurangbolagen och detta åliggande skulle i händelse av det statliga restaurangbolagets tillkomst upphöra. Med hänsyn härtill ha sistnämnda sakkunniga för sin del inskränkt sig till att förorda, att en av befattningarna såsom förste byråinspektör uppflyttas i A 26. Vidare ha samma sakkunniga i detta sammanhang förordat indragning av befattningen som extra ordinarie byråinspektör i Eo 22, vilken hållits obesatt sedan slutet av år 1939.

De sakkunniga ha vidare föreslagit uppflyttning från A 24 till A 26 av en befattning såsom förste aktuarie, vars innehavare tjänstgör som chef för kontrollstyrelsens statistiska avdelning. Även härom har, enligt vad de sakkunniga angivit, kontrollstyrelsen upprepade gånger gjort framställning. De sakkunniga ha till stöd för förslaget anfört i huvudsak följande.

Såsom motivering till detta förslag hade kontrollstyrelsen framhållit bland annat, att ifrågavarande tjänsteman hade att självständigt leda allt statistiskt arbete inom ämbetsverket samt utöva viss kontroll beträffande omsättnings- och utskänkningsskatterna m. m. Till hans kontrollarbete hörde även att fullgöra en fortlöpande central kontroll över systembolagens ekonomiska verksamhet och vinstberäkning. På förste aktuarien ankomme från och med år 1940 även att ansvara för förandet inom kontrollstyrelsen av det särskilda straffregistret rörande fylleri och vissa andra brott (kungl. kungörelserna nr 621 och 622 den 6 september 1939). Det omfattande arbete, som härigenom tillförts statistiska avdelningen och som påkallat en relativt stor utökning av biträdespersonalen, hade ställt ökade krav på statistiska avdelningens chef såsom arbetsledare.

De sakkunniga ha beträffande första byråns personal i övrigt anfört i huvudsak följande.

Å statistiska avdelningen kunde man med hänsyn till arbetsförhållandena samt behovet av vikarier och rekryteringspersonal icke i längden avvara en förste amanuens i Eo 18.

I enlighet med förslag av kontrollstyrelsen, som biträts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, borde befattningen som kanslibitråde å statistiska avdelningen förändras till en kontoristbefattning i A 9. Till A 9 borde även uppflyttas ett extra ordinarie kanslibitråde, som tjänstgjorde som föreståndare för den avdelning som omhändertog det löpande arbetet med fylleriregistret. Då det löpande arbetet med granskning och sammanställning av dels de uppgifter, som innefattas i den årliga berättelsen om de accispåliggande näringarna förutsattes skola, i likhet med vad nu vore fallet, självständigt utföras av ett kvinnligt biträde (A 4), vore motiverat, att denna befattningshavare placerades i lönegraden A 7.

Därjämte borde till ordinarie stat jämväl överföras ett kontorsbiträde i Eo 4 och två skrivbiträden i Eo 2 å samma avdelning, varjämte de båda nuvarande skrivbiträdena i Ex 2 borde erhålla extra ordinarie anställning.

Arbetsuppgifterna å *andra byrån* skulle enligt sakkunnigförslaget bli av juridisk-administrativ och teknisk natur. De sakkunniga ha angående denna byrås personal anfört i huvudsak följande.

Byråchefen borde vara jurist. Närmast under honom borde anställas en befattningshavare i relativt självständig ställning såsom i första hand ansvarig och föredragningskyldig för de tekniska ärendena. Fördens skull borde den nuvarande befattningen såsom förste byråingenjör i A 24 utbytas mot en byrådirektörstjänst i A 28, vars innehavare skulle vara högskolebildad med goda kvalifikationer å det kemisk-tekniska området. Löneställningen vore motiverad av göromålsens beskaffenhet och angelägenheten av att för befattningen kunna förvärva en väl kvalificerad person. Ställningen som byrådirektör vore även betingad av kravet på auktoritet i förhållande till de industriidkare gentemot vilka befattningshavaren skulle ha att företräda kontrollstyrelsen i frågor av understundom icke ringa räckvidd. Redan i

nuvarande läge vore löneställningen för förste byråingenjören otillfredsställande. Uppsikten över sprittillverkningen krävde nämligen en betydligt ökad insats från kontrollstyrelsens sida med avseende å kontrollen i spritfabrikerna. Vidare fordrades med hänsyn till de regleringsanordningar som gällde för den numera väsentligt utbyggda spritindustrin, att den befattningshavare i styrelsen som vore närmast ansvarig för dessa anordningar ägde ingående insikter i ofta mycket invecklade produktionsförhållanden. Dessutom förtjänade det framhållas, att det ankomme å förste byråingenjören att fullgöra de mest maktpåliggande av de med en numera indragen laboratorstjänst förenade göromålen, framför allt denatureringsärendena. Handläggningen av sistnämnda ärenden vore nu förbunden med avsevärt större ansvar än tidigare, då styrelsen till sitt förfogande haft särskilda av Kungl. Maj:t förordnade denatureringssakkunniga.

För de tekniska ärendena borde den nuvarande byråingenjörsbefattningen i 21 lönegraden bibehållas, men befattningen, som funnits inrättad sedan år 1924 och vore extra ordinarie, borde i detta sammanhang förändras till ordinarie, i samband varmed amanuens tjänsten kunde indragas. För sekretäraregöromålen å byrån borde tagas i anspråk den å nuvarande andra byrån inrättade sekretärbefattningen i A 24.

Av de å den nuvarande första byrån placerade tjänster som enligt vad i det föregående omnämnts under normala förhållanden erfordrades å andra byrån för handläggningen av ärenden angående tilldelning av sprit, spritdrycker och vin för tekniska ändamål samt angående handeln med skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat, nämligen en byråinspektör i A 22, en amanuens i Eo 15 och ett kanslibitråde i Eo 7, borde utöver byråinspektören jämväl kanslibiträdet vara ordinarie befattningshavare. Byråinspektörsbefattningen kunde emellertid tills vidare lämnas obesatt, därest såsom chef för varubeskattningens preparatavdelning anställdes en förste byråinspektör i Eo 24, enär sistnämnde befattningshavare lämpligen kunde anförtros jämväl här ifrågavarande göromål. Vid en sådan anordning bleve emellertid den i Eo 15 placerade amanuensens åligganden så pass krävande, att han borde placeras i Eo 18, varjämte medel borde anvisas till avlönande av ett skrivbiträde i Ex 2.

Enär kontrollstyrelsen med sin utpräglade karaktär av uppbördsverk hade stadigvarande behov av en kamrerare, syntes den nuvarande kamrerarbefattningen i Ex 22 böra överföras till ordinarie stat. Samtidigt kunde bokhållarbefattningen i A 17 indragas.

Kassagöromålen handhades för närvarande av ett kanslibitråde, som jämväl hade till åliggande att uppgöra vissa avlöningslistor och som i samband med kamrerarbefattningens inrättande medgivits rätt till ersättning såsom vid vikariat å kontoristbefattning i A 9. Befattningen borde nu göras till en ordinarie kontoristbefattning i sistnämnda lönegrad. I A 9 borde med hänsyn till arbetsbördan jämväl placeras ett kanslibitråde, som nu tjänstgjorde som registrator med vikariatsersättning såsom vid vikariat å kontoristbefattning.

Den kanslibiträdesbefattning vars innehavare sysselsattes med expeditiöns göromål borde i detta sammanhang förändras till en kontorsbiträdesbefattning. Å registratörskontoret borde vidare en kontorsbiträdestjänst i Eo 4 göras till ordinarie.

Den ordinarie kontorsbiträdestjänsten i A 4 å *skrivavdelningen* borde, för erhållande av en särskild befattningshavare såsom ansvarig för ledningen av skrivarbetet, förändras till en kanslibiträdesbefattning i A 7. Kontorsbiträdesbefattningen i Eo 4 borde bli ordinarie liksom även den ena av de extra or-

dinarie skrivbiträdesbefattningarna. Ytterligare ett extra ordinarie skrivbiträde erfordrades. Vaktmästarpersonalen kunde bibehållas oförändrad.

Det juridiska biträde som med ett årsarvode av 2 400 kronor vore anställt hos styrelsen vore i fortsättningen ej längre erforderligt.

Till *tredje byrån* skulle enligt sakkunnigförslaget höra ärenden rörande maltdrycksskatt, accis å margarin och vissa andra fettvaror, skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl, skatt å läskedrycker samt varuskatt ävensom ärenden, som avse tillsynen i vissa hänseenden över pilsnerdricksförsäljningen (försändningen av pilsnerdricka på landsbygden).

I fråga om tredje byråns befattningshavare och deras löneställning ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

Till tredje byrån borde i stort sett överföras samtliga de befattningar å andra byrån, vilka inrättats för kontrollen av de olika skatterna med undantag av brännvinstillverkningsskatten och bensinskatten, vilka sistnämnda borde falla inom första byråns arbetsområde. Liksom nu borde ärendena beträffande envar av de olika skatterna handläggas inom en särskild avdelning under ledning av en förste byrånspektör. Såsom biträde åt byråchefen erfordrades en kvalificerad tjänsteman med ställning som förste byrånspektör, som jämsides med arbetet å själva byrån borde utnyttjas för mera krävande undersökningar hos skattskyldiga. Ehuru skäl kunde anföras för att denna befattning placerades i A 26 ville de sakkunniga i avvaktan på närmare erfarenheter förorda en placering i A 24. Denna befattning skulle ersätta den nuvarande befattningen såsom sekreterare med arvode närmast motsvarande 24 löneklassen.

Vidare borde å byrån inrättas en notariebefattning i A 21 med uppgift att förutom handhavande av kansligöromål jämväl ansvara för upprättandet av kontrollstyrelsens statistiska berättelse.

Den nuvarande befattningen såsom förste byrånspektör i Eo 24 med uppgift att handhava kontrollen över *maltdrycksbeskattningen* borde överföras till ordinarie stat. Ifrågavarande befattningshavare hade vid sidan av byråarbetet även att genom inspektionsresor företaga granskning av bryggerierna och tillse, att överkontrollörerna på vederbörligt sätt fullgjorde sina åligganden. Jämsides med beskattningsgöromålen borde ifrågavarande tjänsteman även handhava kontrollen över bryggeriernas försäljning av pilsnerdricka. För biträde med dessa göromål borde även anlitas kanslibiträdet i Eo 7 å nuvarande andra byrån, vilket hade att dels under förste byrånspektörens ledning handha den skattebokföring varigenom bryggerierna debiterades och krediterades maltdrycksskatt och kontrollkostnadsersättningar, dels deltaga i granskningen av hithörande deklarationer samt föra viss statistik över maltdrycksförsäljningen. Därjämte hade nämnda kanslibiträde att hålla motsvarande bokföring beträffande bensinskatten ävensom biträda å den nya andra byrån med granskning och sammanställning av månadsuppgifter rörande tillverkning, beskattning och denaturering av sprit. Denna befattningshavare syntes i fortsättningen även böra handha bokföringen över debiterad och krediterad margarinaccis och fodermedelsskatt samt biträda vid granskning av deklarationer avseende sådan accis och skatt. I överensstämmelse med förslag av 1939 års tjänsteförteckningssakunniga borde befattningen placeras i A 9.

Läskedrycksskatten m. m. I stället för den nuvarande arvodesbefattningen såsom förste byrånspektör borde för kontrollen över läskedrycksbeskatt-

ningen inrättas en förste byråinspektörsbefattning i Eo 24. Å innehavaren av ifrågavarande befattning borde i fortsättningen jämväl ankomma att ansvara för kontrollen över margarinaccisen och fodermedelsskatten. I samband härmed borde den nuvarande arvodestjänsten såsom biträde vid kontrollen å berörda accis och skatt kunna indragas. Byråinspektörsbefattningen i Ex 22 vid här ifrågavarande skattekontroll borde placeras i Eo 22. Det kontorsbiträde i Eo 4 å avdelningen som för närvarande skötte bokföring och annat arbete avseende läskedrycksskatten ävensom tjänstgjorde som biträde åt överdirektören borde överföras till ordinarie stat. Ett skrivbiträde i Ex 2 borde erhålla extra ordinarie anställning.

Varuskatten. Kontrollen över varuskatten borde liksom för närvarande vara organiserad på två avdelningar, en för choklad och sötsaker och en för preparat (toalettmedel, spritdrycksessenser m. m.). Dessa avdelningar, vilka nu leddes av var sin förste byråinspektör med arvode, borde efter omorganisationen förestås av förste byråinspektörer i Eo 24. En byråinspektörstjänst i Ex 22 å avdelningen för beskattningen av choklad och sötsaker borde bli extra ordinarie. Då en intensifiering av kontrollen å detta område erfarenhetsmässigt medförde synnerligen goda resultat ur skattesynpunkt, vore det önskvärt att med revisorsutbildad personal kunna oftare och mera ingående verkställa bokföringsgranskning hos de skattskyldiga. Fördens skull borde ytterligare en byråinspektörsbefattning inrättas, tills vidare i Ex 22. De båda å avdelningen nu befintliga assistentbefattningarna i Ex 17 borde förändras till befattningar i Eo 15. För enklare bokföringsgranskning hos skattskyldiga borde dessutom anställas två befattningshavare i lägre löneställning, förslagsvis Ex 12. I övrigt erfordrades å avdelningen för choklad och sötsaker 1 kanslibiträde i Eo 7, 2 kontorsbiträden i Eo 4, 2 skrivbiträden i Eo 2 och 2 skrivbiträden i Ex 2. Förste byråinspektören å avdelningen för beskattning av preparat borde biträdas av en assistent i Eo 18 mot för närvarande en i Ex 20. I övrigt erfordrades för denna avdelning en kontorsbiträdesbefattning i Eo 4.

Över de sakkunnigas förslag ha infordrade utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*. Därjämte har *kontrollstyrelsen* i skrivelse den 30 augusti 1943 angående medelsbehovet för budgetåret 1944/45, upptagit nämnda förslag till behandling.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket icke ville bestrida, att goda skäl föreläge för att ombilda kontrollstyrelsens chefsbefattning till en förordnad tjänst. Ämbetsverket har emellertid vid jämförelse med andra chefsbefattningar icke funnit skäl föreligga för en högre placering än såsom överdirektör i C 10.

En tillämpning av de principer som tjänsteförteckningssakkunniga angivit för lönegradsplacering av registratorer och enligt vilka såsom normalgrad för verksregistrator icke borde ifrågasättas annan löneställning än 11 lönegraden, borde enligt statskontorets mening föranleda övervägande, huruvida placeringen av det såsom registrator tjänstgörande kanslibiträdet såsom kon-
torist i A 9 kunde anses lämpligt avvägd.

Statskontoret har vidare uttalat, att ämbetsverket icke kunde dela de sakkunnigas uppfattning, att det kontorsbiträde som hade ansvaret för arbetet å skrivavdelningen borde uppflyttas till kanslibiträde. Ett dylikt förmanskap

syntes icke medföra sådan ändring i arbetsuppgifter och ansvar att denna i och för sig motiverade höjd löneställning.

T. f. statskommissarien Britth har vid ärendets föredragning i statskontoret anført avvikande mening och därvid uttalat, att han funnit de sakkunniga hava anført bärande skäl för sitt förslag att chefen för kontrollstyrelsen borde vara generaldirektör i lönegraden C 12.

Allmänna lönenämnden har icke velat motsätta sig, att överdirektörsbefattningen i kontrollstyrelsen omändras till en generaldirektörsbefattning men har ifrågasatt, huruvida tillräckliga skäl kunde föreligga att förändra befattningens tillsättningsform från fullmakts- till förordnandetjänst. Enligt lönenämndens mening vore en placering i B 3 en lämpligare avvägd löneställning enligt här ifrågavarande förslag.

Lönenämnden har vidare anført i huvudsak följande.

Förslaget om uppflyttning av förste aktuarien å styrelsens första byrå från A 24 till A 26 kunde lönenämnden biträda, liksom förslaget om inrättande å andra byrån av en byrådirektörstjänst i A 28 i stället för en förste byråingenjörsbefattning i A 24. Lönenämnden ifrågasatte emellertid, huruvida med hänsyn till den stora skillnaden i löneställning den nuvarande innehavaren av förste byråingenjörstjänsten borde utan ansökning erhålla den nya byrådirektörstjänsten.

Beträffande personalen å tredje byrån ville lönenämnden framhålla att kontorsbiträdesbefattningen å avdelningen för beskattning av läskedrycker tills vidare syntes böra upptagas som extra ordinarie i likhet med övriga befattningar å avdelningen. Lönenämnden hade vidare uppmärksammat, att för utförande av enklare bokföringsgranskning hos skattskyldiga skulle å avdelningen för beskattning av choklad och sötsaker tills vidare anställas två befattningshavare i Ex 12. Lönenämnden funne sig i anledning av detta förslag böra framhålla, att den angivna löneställningen enligt löneplanen för extra tjänstemän icke borde betraktas såsom en stadigvarande anordning utan i första hand syntes böra uppfattas såsom en utgångspunkt för anslagsberäkningen; hinder borde nämligen enligt lönenämndens mening icke föreligga att, i den mån framdeles så befunnes påkallat, giva de ifrågavarande befattningshavarna extra ordinarie anställning. Vad nu sagts borde äga motsvarande tillämpning även beträffande de befattningar i styrelsen, som upptagits såsom skrivbiträden i lönegraden Ex 2.

Kontrollstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943 i anledning av sakkunnigförslaget anført i huvudsak följande beträffande styrelsens organisation och personalbehov.

Med hänsyn till de olägenheter som nuvarande provisorium medförde och som vitsordats av de sakkunniga vore det ett oavvisligt behov, att styrelsens organisationsfråga helt eller delvis upptoges inom en näraliggande framtid.

Skulle Kungl. Maj:t — i avvidan på slutligt ställningstagande till förslaget om rusdrycksförsäljningens ordnande eller med hänsyn till 1943 års riksdags i skrivelse nr 455 gjorda framställning om en förutsättningslös och allsidig utredning angående nykterhetslagstiftningens framtida innehåll och utformning — icke anse sig böra i detta sammanhang framlägga förslag rörande omorganisation av kontrollstyrelsen i sin helhet, ville styrelsen hemställa om sådan jämkning av personalförteckningen och av anslagsberäkningen, att de sakkunnigas förslag i vad de avsågo de delar av kontrollstyrelsens

verksamhet som icke berördes av de svävande frågorna om rusdrycksförsäljningens framtida ordnande kunde genomföras från nyssnämnda tidpunkt.

Vad angår frågan om lönegradsplacering av kontrollstyrelsens chefsbefattning ville styrelsen ansluta sig till de sakkunnigas förslag. Med hänsyn till den betydande utvidgning som skett i fråga om kontrollstyrelsens verksamhet och det ökade ansvar som numera åvilade ämbetsverkets chef vore det synnerligen otillfredsställande om spørsmålet angående hans löneställning undanskötes för en lång tid framåt på grund av den av riksdagen begärda utredningen.

Styrelsen anslöte sig till den av de sakkunniga föreslagna uppdelningen av nuvarande andra byrån och överföringen till den nya andra byrån av de trenne befattningshavare som för närvarande å första byrån handhade ärenden angående tillstånd till inköp av sprit för tekniska ändamål m. m. De till första byrån nu hörande ärendena angående tillsynen över bryggeriernas försäljning av pilsnerdricka, vilka för närvarande icke befunnits kräva anställande av särskild befattningshavare, kunde dock enligt styrelsens mening kvarstanna å första byrån.

Oaktat styrelsen i princip icke upptagit frågor om förändrad löneställning för befattningar å styrelsens *första byrå*, ville styrelsen dock i ett fall göra undantag härifrån. Styrelsen förordade nämligen att de sakkunnigas förslag om uppflyttning till A 7 av ett kontorsbiträde i A 4 å den till nämnda byrå hörande statistiska avdelningen nu måtte genomföras. Ifrågavarande befattningshavare hade till huvudsaklig uppgift att självständigt granska och sammanställa det material som erfordrades för styrelsens berättelse över de till andra byrån hörande accispiktiga näringarna samt att svara för det siffermässiga i samma berättelse ävensom för korrekturläsningen, vilket arbete ju icke kunde beröras av en eventuell förändring av rusdryckslagstiftningen. Vad i övrigt anginge personalen å första byrån erinrade styrelsen om att Kungl. Maj:t i samband med fastställande av styrelsens avlöningsstat för budgetåret 1943/44 bemyndigat styrelsen att anställa en förste byråinspektör och en byråinspektör med årsarvoden av högst 12 500 kronor respektive högst 9 000 kronor ävensom medgivit, att befattningshavarna skulle äga rätt till vissa förmåner, som tillkomme tjänstemän, å vilka civila icke-ordinariereglementet vore tillämpligt. Befattningarna hade inrättats som en provisorisk anordning för åstadkommande av mera ingående kontroll över de till systembolagen anslutna restaurangbolagens ekonomiska förvaltning. I sakkunnigförslaget hade föreslagits en mera omfattande kontroll på detta område. Ehuru en fullt effektiv kontroll kunde erhållas först genom en organisation i stil med den av de sakkunniga förordade, ifrågasatte styrelsen i rådande läge likväl icke, att detta spørsmål redan nu upptoges, utan hemställde, att den provisoriska anordningen måtte bibehållas även under nästa budgetår.

Vidare erinrade styrelsen om att en befattning såsom byråinspektör i Eo 22 å första byrån för närvarande hölles vakant av besparingsskäl. Någon ändring härutinnan syntes i detta sammanhang icke böra vidtagas.

I fråga om den föreslagna *andra byrån* anslöte sig styrelsen i huvudsak till de sakkunnigas förslag. Gentemot statskontorets invändning mot förslaget att förändra en kontorsbiträdesbefattning å den till andra byrån förlagda skrivavdelningen till kanslibiträdestjänst finge kontrollstyrelsen framhålla, att personalen därstädes togs i anspråk även för annat och mera kvalificerat arbete än renskrivning samt att av densamma fordrades färdighet i steno-grafi. Det innebure en orättvis underskattnings av arbetet å denna avdelning att icke finna en kanslibiträdesbefattning, som för övrigt regelmässigt icke kunde uppnås förrän efter mångårig tjänstgöring, motiverad för den befatt-

ningshavare som skulle ha ansvaret för avdelningen och kunna utföra det mest krävande arbetet inom densamma. Styrelsen hemställde därför om bifall till vad de sakkunniga på denna punkt föreslagit.

Den av de sakkunniga upptagna extra personalen för byrån syntes kunna minskas med ett extra skrivbiträde och tills vidare även med en biträdande expeditiönsvakt.

Styrelsen hade funnit skäl tala för att det av styrelsen anlitate juridiska biträdet, som de sakkunniga ansett kunna undvaras, bibehölles med oförändrat arvode, enär den tillgång till speciell sakkunskap som genom ifrågavarande anordning stode till styrelsens förfogande, vore synnerligen värdefull.

I fråga om förslaget till personaluppsättning på *tredje byrån* hade de sakkunniga föreslagit, att av byråns cirka 25 befattningshavare endast sex skulle uppföras å ordinarie stat. Anledningen härtill vore, att byråns arbetsuppgifter till väsentlig del avsåge krisskatter, vilkas framtida bestånd åtminstone delvis kunde vara ovisst. Då det i detta sammanhang icke gällde att definitivt och i sin helhet genomföra en omorganisation, hade kontrollstyrelsen stannat för att föreslå, att allenast en förste byråinspektör, en kontorist och ett kontorsbiträde, för vilka stadigvarande arbetsuppgifter med säkerhet komme att förefinnas, bereddes ordinarie anställning å denna byrå.

Vidare hade styrelsen funnit möjligt att företaga en viss begränsning av antalet befattningar å byrån i förhållande till sakkunnigförslaget. Sålunda kunde den för läskedrycksbeskattningen avsedda förste byråinspektörsbefattningen i Eo 24, nu arvodesbefattning, tills vidare avvaras och kontrollarbetet försöksvis under nästa budgetår ledas av den förste byråinspektör i A 24, som skulle handhava kontrollen över maltdryckstillverkningen, i samband med vilken en stor del av läskedryckstillverkningen skedde. Å förste byråinspektören vid maltdrycksbeskattningen skulle tills vidare även ankomma kontrollen över margarinaccisen, en uppgift som för närvarande vore föga betungande främst på grund av den till följd av krisläget vidtagna inskränkningen i margarinproduktionen. Sedan styrelsen efter tillkomsten av den särskilda skatten å vissa pålsvaror medgivits att för kontrollen över denna skatt under budgetåret 1943/44 anställa två byråinspektörer, varav en med arvode av 9 000 kronor och en med placering i Ex 22, hade styrelsen kunnat vidtaga sådan arbetsfördelning å byrån att den föreslagna notariebefattningen därstädes kunde undvaras.

Däremot funne kontrollstyrelsen sig böra hemställa om högre lönegrads-placering för tvenne befattningshavare å tredje byrån i jämförelse med vad de sakkunniga föreslagit, nämligen för en förste byråinspektör och en assistent. Ifrågavarande förste byråinspektör, av de sakkunniga föreslagen till ordinarie anställning i A 24, motsvarades i nuvarande organisation av en sekreterare med ett årsarvode av 11 100 kronor för år eller högre belopp än som utginge till de nuvarande icke-ordinarie förste byråinspektörerna (10 300 kronor), vilka enligt sakkunnigförslaget skulle tillhöra Eo 24. Skillnaden i arvode motiverades av den mera krävande ställning sekreteraren intoge bland annat som byråchefens närmaste man. Enligt kontrollstyrelsens mening borde denne befattningshavare tills vidare placeras å extra ordinarie stat men i så fall i lönegraden Eo 26. Beträffande den till placering i Eo 18 föreslagna assistentbefattningen vid kontrollen över beskattningen å preparat finge kontrollstyrelsen hemställa, att densamma i stället måtte få tillhöra lönegraden Eo 20. Denna förbättring vore motiverad av dels de skärpta krav på kunnighet i bokföringsgranskning som enligt vad erfarenheten utvisat måste ställas på ifrågavarande befattningshavare, dels ock angelägenheten av att kunna förvärva och behålla för tjänsten lämplig person.

Personalförteckning.

Personalförteckning för kontrollstyrelsen har av Kungl. Maj:t fastställts den 28 juni 1941. Av följande sammanställning framgår den nuvarande personalförteckningens innehåll jämfört med innehållet av den förteckning som föreslagits av de sakkunniga respektive av kontrollstyrelsen i styrelsens förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943.

Befattning	Nuvarande personalförteckning		De sakkunnigas förslag		Kontrollstyrelsens förslag	
	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>						
Generaldirektör	—	—	1	C 12	1	C 12
Överdirektör	1	B 2	—	—	—	—
Byråchef	2	A 30	3	A 30	2	A 30
Byrådirektör	—	—	1	A 28	1	A 28
Förste aktuarie	1	A 24	1	A 26	1	A 24
Förste byråinspektör	—	—	1	A 26	—	—
Förste byråinspektör	2	A 24	3	A 24	3	A 24
Förste byråingenjör	1	A 24	—	—	—	—
Sekreterare	1	A 24	1	A 24	1	A 24
Byråinspektör	1	A 22	1	¹ A 22	1	¹ A 22
Kamrerare	—	—	1	A 22	1	A 22
Byråingenjör	—	—	1	A 21	1	A 21
Notarie	1	A 21	2	A 21	1	A 21
Bokhållare	1	A 17	—	—	—	—
Kansliskrivare	1	A 11	1	A 11	1	A 11
Kontorist	—	—	5	A 9	3	A 9
Förste expeditionsvakt	1	A 7	1	A 7	1	A 7
Kanslibitråde	4	A 7	3	A 7	4	A 7
Expeditionsvakt	1	A 5	1	A 5	1	A 5
Kontorsbiträde	6	A 4	7	² A 4	6	² A 4
Skrivbiträde	—	—	3	A 2	1	A 2
<i>Tjänstemän å övergångsstat:</i>						
Laborator	1	A 24	1	A 24	1	A 24
Aktuarie	1	A 21	1	A 21	1	A 21
Kanslibitråde	—	—	1	A 7	1	A 7
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:</i>						
Byråchef	—	—	—	—	1	Eo 30
Förste byråinspektör	—	—	—	—	1	Eo 26
Förste byråinspektör	1	Eo 24	3	Eo 24	2	Eo 24
Byråinspektör	1	Eo 22	2	Eo 22	3	Eo 22
Byråingenjör	1	Eo 21	—	—	—	—

¹ Må ej tillsättas, så länge en extra ordinarie förste byråinspektörsbefattning finnes inrättad å avdelningen för varuskatt å tekniska preparat.

² En av kontorsbiträdesbefattningarna må ej tillsättas, så länge det å registratorskontoret tjänstgörande, å övergångsstat uppförda kanslibiträdet kvarstår i sin tjänst.

Vad angår personalen å övergångsstat ha såväl de sakkunniga som styrelsen utgått från att vissa enligt det framlagda förslaget övertaliga befattningar icke böra överföras å övergångsstat, enär deras innehavare i samband med befattningarnas förändring till tjänster i högre lönegrad utan kungörelseförfarande skulle erhålla dessa. Styrelsen har härutinnan föreslagit, att detta skulle gälla följande befattningar: 1 förste byråingenjör (uppflyttas till byrådirektör), 1 bokhållare (nu extra kamrerare, uppflyttas till kamrerare), 2 kanslibiträden (uppflyttas till kontorister), 1 kontorsbiträde (nu extra ordinarie kanslibiträde, uppflyttas till kontorist) och 2 kontorsbiträden (varav en nu extra ordinarie kanslibiträde, uppflyttas till kanslibiträden).

Anslagsberäkning.

Kungl. Maj:t har den 17 juni 1943 fastställt följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 161 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 70 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 162 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 47 500

Summa kronor 441 000.

I detta sammanhang må nämnas, att 1943 års riksdag lämnat utan erinran ett av mig vid anmälan av propositionen nr 267 med förslag till förordning om skatt å vissa pålsvaror m. m. gjort uttalande av innebörd, att kontrollstyrelsen skulle under budgetåret 1943/44 medgivas att dels från i avlöningsstaten upptagen anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestrida kostnaderna för ett arvode av 9 000 kronor till en byråinspektör med uppgift att biträda vid kontrollen av pålsvaruskatten, dels ock disponera sin icke-ordinariepost och post till rörligt tillägg för avlöning av vid samma skattekontroll erforderlig extra personal. Kostnaderna för ifrågavarande extra personal beräknades därvid till 14 762 kronor under icke-ordinarieposten och 2 200 kronor under posten till rörligt tillägg. Det förutsattes vidare, att i den mån icke-ordinarieposten ej försloge till ifrågavarande utgifter förslag till överskridande skulle få föreläggas innevarande års riksdag.

Kungl. Maj:t har sedermera genom beslut den 30 juni 1943 medgivit kontrollstyrelsen att under budgetåret 1943/44 anställa ifrågavarande byråinspektör, ävensom — med anlitan av högst 14 750 kronor av icke-ordinarieposten — dels 2 tjänstemän med lönegradsplacering, den ena högst i Ex 22 och den andra högst i Ex 18, dels ock för ändamålet erforderliga extra tjänstemän i lägre lönegrad än 18 samt tillfällig personal.

Med den organisation av kontrollstyrelsen som förenämnda sakkunniga föreslagit skulle kontrollstyrelsens avlöningsanslag enligt de sakkunnigas beräkning uppgå till 426 000 kronor, varav 234 000 kronor till avlöningar till

ordinarie tjänstemän, 139 500 kronor till avlöningar till icke-ordinarie personal och 52 500 kronor till rörligt tillägg.

Enligt kontrollstyrelsens förslag för nästa budgetår skulle avlöningskostnaderna beräknas på följande sätt.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

Löner, beräknade efter sannolika löneklas-
sen, för i personalförteckningen upptagna
tjänstemän å ordinarie stat och över-
gångsstat

kronor 202 800

Vikariatsersättningar » 1 200 kronor 204 000

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:

Arvode till ett juridiskt biträde kronor 2 400

Arvoden till en förste byråinspektör och en
byråinspektör vid kontrollen över de all-
männa restaurangbolagen » 21 500

Arvode till en byråinspektör vid kontrollen
över skatten å vissa pälsvaror » 9 000

Vikariatsersättningar » 100 » 33 000

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:

I nu gällande avlöningsstat ingående belopp
för avlöning åt extra ordinarie och extra
tjänstemän å första byrån efter avdrag
av löner för de tre befattningshavare som
skola överflyttas till andra byrån och
efter tillägg av ett belopp, motsvarande
kostnaden för under budgetåret 1944/45
inträffande löneklassuppflyttningar » 34 500

Löner, beräknade efter sannolika löneklas-
sen, för i kontrollstyrelsens förslag upp-
tagna extra ordinarie och extra tjänste-
män å andra och tredje byråerna » 130 000

Arvoden till sakkunniga » 1 000

Vikariatsersättningar » 1 500

Arvoden och ersättningar till tillfällig per-
sonal » 8 000

Övertidsersättningar » 800

Särskild gottgörelse för tillsyn över städ-
ning » 200 » 176 000

Rörligt tillägg » 54 000

Summa kronor 467 000.

Kontrollstyrelsen har i fråga om anslagsberäkningen vidare anført att, där-
est till avlöningsanslaget för innevarande budgetår lades det i detsamma icke
inräknade belopp av 25 950 kronor som beräknats åtgå för personalkostna-
der (exklusive kristillägg) i samband med kontrollen över pälsvaruskatten,
skulle avlöningskostnaderna för innevarande budgetår utgöra sammanlagt
466 950 kronor, vilket belopp nära sammanföller med det belopp styrelsen
sålunda beräknat för nästa budgetår. Styrelsens förslag skulle sålunda egent-
ligen icke föranleda någon ökad medelsanvisning i förhållande till inneva-
rande budgetår.

Sedan Kungl. Maj:t numera tagit ställning till förslagen om omorganisering av system- och restaurangbolagen torde frågan om kontrollstyrelsens organisation kunna upptagas till bedömande. Till närmaste utgångspunkt för denna prövning torde få tagas kontrollstyrelsens i förenämnda framställning angående medelsbehovet för budgetåret 1944/45 avgivna utlåtande i ämnet med beaktande likväl av den återhållsamhet som i nuvarande finansiella läge är påkallad.

I fråga om lönegraden för kontrollstyrelsens chef kan visserligen, såsom de sakkunniga framhållit, den ökning i styrelsens arbetsuppgifter som inträtt, sedan den nuvarande placeringen — i lönegraden B 2 — företogs, tala för en omprövning av löneställningen. Jag anser likväl tillräckliga grunder icke föreligga för att för närvarande förorda höjning av löneställningen för chefsbefattningen.

Av de olika förslag som de sakkunniga framlagt i fråga om *första byrån* (för rusedrycksförsäljningsärenden) har kontrollstyrelsen förordat ett till genomförande, nämligen förslaget om uppflyttning från kontorsbiträde i A 4 till kanslibiträde i A 7 av en befattning, vars innehavare är sysselsatt med det löpande arbetet med sammanställning av vissa uppgifter angående de accispiktiga näringarna. För egen del vill jag icke motsätta mig ett bifall till styrelsens yrkande på denna punkt.

Av de sakkunnigas övriga förslag angående första byrån finner jag mig nu kunna biträda förslaget om uppflyttning från A 24 till A 26 av förste aktuarien å byråns statistiska avdelning liksom det av tjänsteförtecknings-sakkunniga tillstyrkta förslaget om uppflyttning till A 9 av ett kanslibiträde i A 7 å samma avdelning. Med hänsyn, bland annat, till att i förenämnda proposition med förslag till ändring av rusedrycksförordningen förutsatts, att beslutanderätten i åtskilliga lönefrågor, som beröra systembolagens personal, skall överflyttas från bolagen till kontrollstyrelsen uppkommer en sådan arbetsökning för den å byrån anställde förste byråinspektör i A 24, vilken av de sakkunniga föreslagits till placering i A 26, att denne skäligen bör erhålla någon löneförbättring, förslagsvis genom placering i Eo 26. Vad angår de förslag som beröra den övriga personalen på byrån och som syfta till uppflyttning till kontorist i A 9 av ett kanslibiträde i Eo 7 ävensom överföring till ordinarie stat av ett kontorsbiträde i Eo 4 och 2 skrivbiträden i Eo 2 vill jag erinra om att de sakkunniga, som av mig tillkallats att inom finansdepartementet biträda med utredning angående orsakerna till försämringen i nykterhetstillståndet, i sitt betänkande i ämnet (SOU 1944: 3) föreslagit, att åklagarna skola ha att i alla fyllerimål inhämta utdrag av kontrollstyrelsens fylleriregister. Enligt vad kontrollstyrelsen i utlåtande angående sistnämnda betänkande framhållit skulle detta medföra en avsevärd ökning av arbetet med fylleriregistret. Enär den fortsatta beredningen av de i nämnda betänkande framlagda förslagen ännu icke hunnit slutföras, kan hänsyn till desamma icke tagas i det förslag till personalförteckning som jag nu ämnar framlägga. I den mån organisatoriska åtgärder inom kontrollstyrelsen

Departement-
chefen.

kunna föränledas av ett bifall till förslagen i nämnda betänkande torde de därför såvitt angår nästa budgetår få givas provisorisk karaktär. Vid prövningen av anslagsäskandena för budgetåret 1945/46 torde frågan om en mera definitiv organisation av kontrollstyrelsens statistikavdelning få upptagas till behandling.

De sakkunniga angående kontrollstyrelsens organisation ha för sin del icke ansett en sammanslagning av restaurangbolagen medföra minskat personalbehov inom styrelsen. Sedan de sakkunniga avgivit sitt betänkande ha emellertid inrättats två arvodestjänster för kontrollen över restaurangbolagen, den ena såsom förste byråinspektör och den andra såsom byråinspektör. Dessa tjänster synas nu kunna indragas.

Beträffande *andra byrån* (för administrativa och tekniska ärenden) har kontrollstyrelsen anslutit sig till de sakkunnigas förslag med endast den jämkningen att styrelsen funnit den av de sakkunniga upptagna extra personalen å byrån kunna minskas med ett skrivbiträde och en biträdande expeditiönsvakt. För min del anser jag mig kunna godtaga förslaget om inrättande å byrån av en byrådirektörstjänst i A 28 med uppgift att i första hand svara för tekniska ärenden. Däremot kan jag i rådande läge icke tillstyrka den föreslagna ordinariesättningen av en byråingenjör i Eo 21 och ett kanslibiträde i Eo 7. Mot en placering i Eo 18 av en amanuens som nu är placerad i Eo 15 gör jag ingen erinran. Den nuvarande kamrerarbefattningen i Ex 22, vilken av styrelsen föreslagits placerad i A 22, torde tills vidare få överföras till extra ordinarie stat. Förslaget att två kanslibiträden i A 7, vilka medgivits rätt till ersättning såsom vid vikariat å kontoristbefattningar i A 9, skola inplaceras i sistnämnda lönegrad, anser jag mig kunna biträda liksom förslaget att ett kanslibiträde i A 7, som huvudsakligen sysselsättes med expeditionsgöromål, skall nedflyttas till kontorsbiträde i A 4. Däremot kan jag i likhet med statskontoret icke biträda förslaget om uppflyttning till A 7 av ett kontorsbiträde i A 4. Ej heller kan jag nu tillstyrka ordinariesättning av två kontorsbiträden i Eo 4 och ett skrivbiträde i Eo 2. Mot anställande av ytterligare ett skrivbiträde i Eo 2 har jag intet att erinra.

Jag vill icke motsätta mig kontrollstyrelsens yrkande, att ett juridiskt biträde, som för närvarande är anställt hos styrelsen mot åtnjutande av ett arvode å 2 400 kronor för år, tills vidare bibehålles.

I fråga om *tredje byrån* (för skatteärenden) vill jag i likhet med kontrollstyrelsen tillstyrka, att byråchefen placeras i Eo 30. Den av styrelsen till placering i Eo 26 föreslagne förste byråinspektören torde tills vidare få placeras i Eo 24.

Med den föreslagna ordinariesättningen av en förste byråinspektör i Eo 24 å avdelningen för maltdrycksbeskattning torde i rådande läge tills vidare få anstå. Icke heller är jag nu beredd att tillstyrka uppflyttning till A 9 av ett kanslibiträde i Eo 7 å denna avdelning.

I fråga om byråns avdelning för läskedrycksbeskattning anser jag i likhet med kontrollstyrelsen, att den av de sakkunniga föreslagna befattningen såsom förste byråinspektör i Eo 24 tills vidare kan avvaras. Mot extraordinarie-

sättning av en byråinspektör i Ex 22 och ett skrivbiträde i Ex 2 å ifrågasättande avdelning har jag intet att erinra. Däremot kan jag icke nu tillstyrka, att ett kontorsbiträde i Eo 4 överföres till ordinarie stat.

Beträffande avdelningen för varuskatt kan jag godtaga de sakkunnigas av kontrollstyrelsen tillstyrkta förslag, att de två förste byråinspektörer med arvode, av vilka den ene nu handhar kontrollen över choklad och sötsaker och den andre kontrollen över preparat, placeras i Eo 24. Ej heller har jag något att erinra mot att en byråinspektör i Ex 22, som biträder med skattekontrollen å choklad och sötsaker, erhåller extra ordinarie anställning, att en byråinspektörstjänst i Ex 22 inrättas för intensifierad bokföringsgranskning hos fabrikanter av sistnämnda varor, att två assistentbefattningar i Ex 17 placeras i Eo 15, att två tjänstemän i Ex 12 anställas för enklare bokföringsgranskning hos skattskyldiga samt att en assistent i Ex 20, som biträder med skattekontrollen å preparat, placeras i Eo 20. Den föreslagna biträdespersonalen å varuskatteavdelningen — 1 kanslibiträde i Eo 7, 3 kontorsbiträden i Eo 4, 2 skrivbiträden i Eo 2 och 2 skrivbiträden i Ex 2 — är förhållandevis stor. Med hänsyn till angelägenheten av effektiv skattekontroll vill jag emellertid icke motsätta mig, att i anslaget till kontrollstyrelsen inräknas ett belopp som svarar mot avlöningskostnaderna för nämnda biträdespersonal.

Beträffande personalförteckningen vill jag till en början i anslutning till vad jag vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förorda, att tjänstebenämningarna notarie och sekreterare utbytas mot benämningarna byråsekreterare respektive förste byråsekreterare. I övrigt innebär mitt ställningstagande till organisationen av kontrollstyrelsen följande avvikelser från styrelsens förslag till personalförteckning, nämligen upptagande i förteckningen å ordinarie stat av överdirektör i B 2 i stället för generaldirektör i C 12, 1 förste aktuarie i A 26 i stället för i A 24, 1 förste byråinspektör i A 24 i stället för 3, uteslutning av 1 kamrerare i A 22 och 1 byråingenjör i A 21, upptagande av 1 kanslibiträde i A 7 i stället för 4, uteslutning av 1 skrivbiträde i A 2, uppförande å övergångsstat av 1 förste byråingenjör och 1 förste byråinspektör, båda i A 24, och 1 bokhållare i A 17 samt upptagande bland extra ordinarie tjänstemän av 4 förste byråinspektörer i Eo 24 i stället för 2 samt av 1 kamrerare i Eo 22 och 1 byråingenjör i Eo 21. En utformning av personalförteckningen i överensstämmelse med vad jag nu förordat förutsätter, att tillsättningen av byrådirektör i A 28 sker efter kungörelseförfarande samt att uppflyttning utan kungörelseförfarande sker av 1 förste aktuarie från A 24 till A 26, 3 kanslibiträden i A 7 till kontorister i A 9 och 1 kontorsbiträde i A 4 till kanslibiträde i A 7.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde efter verkställd omräkning med beaktande av de av mig i det föregående förordade avvikelserna från kontrollstyrelsens förslag böra bestämmas till 142 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör med hänsyn till den av mig förordade indragningen av två för kontrollen över restaurangbolagen avsedda arvodes-tjänster beräknas till 11 500 kronor.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppkommer med hänsyn till de av mig i det föregående förordade avvikelserna från kontrollstyrelsens förslag till överföring å ordinarie stat en merbelastning som kan beräknas till i runt tal 54 000 kronor. Å andra sidan bör av den av styrelsen till 8 000 kronor beräknade kostnaden för arvoden och ersättningar till tillfällig personal 5 000 kronor kunna bestridas av de besparingar som till följd av tillfälliga vakanser och ledigheter regelmässigt uppstå i ett verk av kontrollstyrelsens storlek. Med dessa utgångspunkter föreslår jag, att posten upptages till 225 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 51 000 kronor.

Med dessa utgångspunkter skulle kontrollstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår komma att uppgå till (142 000 + 11 500 + 225 000 + 51 000 =) 429 500 kronor.

Kontrollstyrelsens omkostnadsanslag.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 68 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 juni 1943 fastställt följande omkostnadsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1943/44.

Omkostnadsstat.

Utgifter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 700
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	36 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	4 500
Summa kronor		68 200

Särskilda uppbördsmedel:

Försålda trycksaker och makulatur m. m.	kronor	200
Nettoutgift kronor		68 000.

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 2 000 kronor och för övriga expenser högst 34 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943 har kontrollstyrelsen framlagt beräkningar angående medelsbehovet till omkostnader för nästa budgetår. Styrelsen föreslår, att omkostnadsanslaget upptages till 72 000 kronor. Anslagsposten till sjukvård m. m. har därvid beräknats till oförändrat be-

lopp. För reseersättningar har styrelsen beräknat 28 000 kronor eller 3 000 kronor mer än som upptagits i gällande omkostnadsstat. Højningen är emellertid endast skenbar, enär sistnämnda belopp motsvarar de kostnader som, enligt vad som framgår av förenämnda proposition nr 267/1943, beräknats åtgå till reseersättningar i samband med kontrollen över pälsvvaruskatten utöver å omkostnadsstaten anvisade medel. Av samma anledning har kontrollstyrelsen räknat med en ökning av medelsanvisningen för övriga expenser med 2 000 kronor till 36 000 kronor. Enär styrelsen å andra sidan med utgångspunkt från tillgängliga belastningssiffror funnit, att kostnaderna för bränsle, lyse och vatten kunna beräknas till 500 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår, har kontrollstyrelsen ansett højningen av anslagsposten till expenser kunna begränsas till 1 500 kronor och alltså upptagit ifrågavarande post med 37 500 kronor. På grund av vidtagen nedskärning av styrelsens statistiska publikationer har posten till publikationstryck föreslagits nedsatt till 4 000 kronor. Inkomstposten försålda trycksaker och makulatur m. m. har beräknats till oförändrat belopp, 200 kronor.

Vid genomförande av förslaget om sammanslagning av de allmänna restaurangbolagen torde anslagsposten till reseersättningar kunna minskas med 3 000 kronor i förhållande till vad kontrollstyrelsen beräknat i sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943. Vid sådant förhållande bör posten upptagas med 25 000 kronor. I övrigt kan jag godtaga kontrollstyrelsens i skrivelsen gjorda beräkningar angående medelsbehovet å omkostnadsanslaget. Med hänsyn härtill beräknar jag anslaget till 69 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 000 kronor. Genom beslut den 24 maj 1940 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för kontrollstyrelsens lokala skattekontroll (statsliggaren sid. 376). Vidare har Kungl. Maj:t den 12 juni 1942 fastställt följande stat för anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43.

Stat.

Utgifter.

Avlöningar:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, *förslagsvis* kronor 260 000

2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, *förslagsvis* » 64 500

3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 8 000

kronor 332 500

Omkostnader:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	77 000
3. Övriga utgifter: Nyanskaffning och underhåll av kontrollapparater och kontrolleffekter m. m. <i>högst</i>	»	10 000
	kronor	87 500
Summa	kronor	420 000

Särskilda uppbördsmedel:

Kontrollkostnadsbidrag m. m.	kronor	170 000
Nettoutgift	kronor	250 000.

Detta anslag påverkas icke av förenämnda sakkunnigförslag.

I sin skrivelse den 30 augusti 1943 har kontrollstyrelsen till behandling upptagit en av lantbruksbränneriernas kontrolltjänstemannaförening gjord framställning om införande av kristillägg å de arvoden som utgå till kontrollörer vid brännvinstillverkningen. Styrelsen har framhållit, att styrelsen visserligen ansett starka sakskäl tala för ett tillmötesgående av föreningens framställning men att styrelsen på grund av de lämnade direktiven i fråga om det s. k. lönestoppet i nuvarande läge icke ansett sig kunna förorda en generell höjning av ifrågavarande arvoden. Skulle emellertid, anför styrelsen vidare, nyssberörda omständighet icke anses utgöra hinder för en arvodesreglering i detta fall eller skulle arvodesförhöjning på grund av levnads-kostnadernas stegring ifrågakomma för arvodesbefattningar inom andra delar av statsförvaltningen, finge styrelsen hemställa, att motsvarande förmån måtte komma kontrollörspersonalen liksom även, i sist berörda fall, övriga arvodister inom styrelsens verksamhetsområde till del.

I detta sammanhang har kontrollstyrelsen upptagit en fråga om arvode åt vissa brännerikontrollörer med särskilt ansvarsfullt och krävande arbete. Styrelsen har härutinnan anført i huvudsak följande.

Sedan sulfitsprittillverkningen numera väsentligt utbyggts och kontrollen vid vissa större brännerier blivit väsentligt mera komplicerad, hade kontrollörerna vid dylika brännerier — och i något fall även vid jästbrännerier — erhållit en betydligt mera arbetskrävande och ansvarsfylld ställning än som eljest vore för handen. I ett mindre antal fall framstode därför den ersättning som sådan kontrollör uppbure såsom alltför låg. Styrelsen hemställde därför, att arvodet till brännerikontrollör med mera krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter måtte bestämmas att utgå med högst samma belopp som nu finge åtnjutas av kontrollör med tjänstgöring vid två eller flera brännerier, nämligen 20 kronor för dag. Såvitt styrelsen kunde bedöma skulle för närvarande högst 5 kontrollörer kunna anses berättigade till sådan arvodeshöjning. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av kontrollstyrelsen från fall till fall bestämma vid vilka brännerier och med vilka belopp det högre arvodet skulle utgå. Den föreslagna anordningen förutsatte ändring av 1 § 1 mom. gällande arvodeskungörelse (SFS 1941:539; senaste lydelse 1942:477).

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har kontrollstyrelsen utgått från att väsentliga inskränkningar i verksamheten vid potatisbrännerierna allttjämt komma att vara påkallade samt att även jäst- och sulfitrännerierna komma att, liksom nu, drivas i begränsad omfattning. Visserligen, anför styrelsen vidare, skulle vid bifall till styrelsens förslag om arvodeshöjning åt vissa brännerikontrollörer anslagsbelastningen ökas med omkring 6 000 kronor, men då anslagsbelastningen för budgetåret 1942/43 utgjort allenast 179 259 kronor och anslaget dessutom vore av förslagsanslags natur hade styrelsen icke ansett sig ha anledning frångå hittillsvarande beräkning, som lett till att anslaget bestämts till 250 000 kronor.

Sedermera har kontrollstyrelsen i skrivelse den 25 september 1943 hemställt om ändrade grunder för beräkning i vissa fall av resekostnadsersättning till kontrolltjänstemän vid brännvinstillverkningen. Även denna framställning syftar till viss ändring i förenämnda arvodeskungörelse. Styrelsen har härutinnan anfört i huvudsak följande.

Enligt ifrågavarande kungörelse, 4 §, skulle arvode, som enligt kungörelsen utginge till kontrolltjänsteman, anses innefatta jämväl ersättning för resor i samband med kontrollverksamheten. Kontrollör och tillsyningsman vid brännerimagasin skulle dock, där resa förekomme i anledning av inkallelse till tjänstgöring, åtnjuta reseersättning med 15 kronor för varje gång. Ersättning utginge icke vid kontrollörs inställelse till tjänstgöring efter avbrott däri, vilket föranletts av semester.

Självfallet innebure det nuvarande systemet med den fasta resekostnadsersättningen av i ett för allt 15 kronor vissa fördelar för kontrollstyrelsen därigenom att räkningsgranskningen förenklades. Emellertid vore en omarbetning av ifrågavarande stadgande motiverad med hänsyn till numera inträdda förändrade förhållanden. Framför allt hade tillkomsten av ett stort antal sulfitrännerier i Norrland medfört, att långväga förflyttningar av kontrolltjänstemän måst företagas i väsentligt ökad omfattning. På grund av att tillverkningen i sulfitrännerierna merendels icke påginge kontinuerligt, inträffade dylika förflyttningar relativt ofta. Det syntes icke vara med billighet överensstämmande, att exempelvis en kontrollör i södra Sverige, som inkallades till tjänstgöring vid spritfabrik i övre Norrland allenast skulle komma i åtnjutande av en resekostnadsersättning av 15 kronor, ehuru enbart kostnaderna för järnvägsbiljett i den ena riktningen kunde ha uppgått till 40 à 50 kronor. Klagomål häröver hade vid flera tillfällen framförts till kontrollstyrelsen, och svårigheter hade också understundom förelegat att med de nuvarande ersättningsbestämmelserna anskaffa lämplig kontrollör, villig att tillträda tjänstgöring vid spritfabrik på avlägset håll. Rimligen borde förrättningsman i sådana fall erhålla full ersättning för resekostnaderna ävensom traktamente under tiden för resan. Enär kontrolltjänsteman i flertalet fall inkallades till tjänstgöring å plats som vore belägen inom så pass ringa avstånd från vederbörandes hemvist, att en ersättning av 15 kronor allttjämt kunde anses täcka de sammanlagda resekostnaderna, inbegripet jämväl kostnaderna för hemresan, borde även i fortsättningen ersättningen utgå endast med 15 kronor i de fall då det endast vore fråga om en kortare färdväg. Enligt statens järnvägars taxa täckte ifrågavarande belopp kostnaden för två färder i tredje klass å en sträcka av högst 120 kilometer.

Kontrollstyrelsen ansåge, att en tillämpning av allmänna resereglementet på detta område borde inträda, så snart färdvägen överstege 120 kilometer.

Härigenom skulle vid mer än 80 procent av de ifrågakommande resorna ersättningen alltså utgå med oförändrat belopp och allenast mindre ofta beräknas enligt resereglementet. I senare fallet syntes ersättningen för såväl resan till bränneriet som återresan till hemorten böra beräknas enligt rese- och traktamentsklassen II E.

I överensstämmelse med stadgandet i 16 § första stycket allmänna rese-reglementet borde vid beräkningen av här omhandlade reseersättning avståndet till bränneriet i de fall, då kontrolltjänsteman vid inställelse till tjänstgöringen i sådan egenskap befunne sig i tjänstgöring å annan ort än hemorten, beräknas från förstnämnda ort. Vid resa till eller från förrättningsställe i samband med semester borde ersättning icke utgå. Självfallet avsåges med de nya bestämmelserna — i likhet med vad nu vore fallet — ersättning allenast för resa, föranledd av tjänstgöringsuppdragets tillträdande respektive avslutande.

I samband med den föreslagna jämkningen av ersättningsbestämmelserna hade kontrollstyrelsen jämväl ansett sig böra föreslå, att styrelsen erhöile befogenhet att under vissa förutsättningar tillerkänna kontrollör, som tjänstgjorde vid mer än ett bränneri, skälig ersättning för de under dylik tjänstgöring påkallade dagliga resorna mellan brännerierna. Såsom framginge av 5 § instruktionen för kontrolltjänstemännen (SFS nr 893/1939), vore huvudregeln, att särskild kontrollör skulle tjänstgöra vid varje bränneri, men förutsattes dock, att där så lämpligen kunde ske en och samma kontrollör skulle kunna utöva tillsynen vid två eller flera brännerier. En på sistberörda sätt utsträckt tjänstgöring vore möjlig, då brännerierna vore belägna i omedelbar närhet av varandra. Därjämte hade emellertid vid förfall för kontrollör och även eljest vid tillfällen, då annan lämplig kontrollör icke funnits att tillgå, befunnits nödvändigt att anlita den vid närmaste bränneri tjänstgörande kontrollören, även om avståndet till sistnämnda bränneri varit jämförelsevis betydande (i ett fall 26 km). Det hade framstått som obilligt, att ersättning för de regelbundet återkommande dagliga resorna mellan brännerierna icke kunnat tillerkännas kontrollör i dylika fall. I det högre dagervode, som kontrollör med två eller flera brännerier åtnjöt — 20 kronor i stället för normalt 14 kronor 75 öre — kunde icke anses ingå ersättning för resor av detta slag. Med hänsyn härtill finge kontrollstyrelsen föreslå, att i arvodeskungörelsen infördes en särskild bestämmelse av innebörd, att reseersättning måtte kunna medgivas i fall, då den tillryggalagda dagliga färdvägen mellan brännerierna överstege 8 kilometer. Ersättningen, som efter prövning i varje särskilt fall borde bestämmas av kontrollstyrelsen, syntes böra utgå med förslagsvis högst 4 kronor för dag. En tillämpning av en dylik bestämmelse beräknades allenast kunna ifrågakomma i undantagsfall.

Merkostnaden för de av kontrollstyrelsen sålunda föreslagna jämkningar- na i kontrollörernas reseersättningar kunde beräknas till omkring 2 000 kronor för år, ett belopp som emellertid syntes kunna rymmas inom ramen för den i gällande stat upptagna reseersättningsposten.

*Departements-
chefen.*

I likhet med kontrollstyrelsen kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka någon generell höjning av arvoden till brännerikontrollörer. Förslaget om att arvode till kontrollör med mera ansvarsfulla och krävande arbetsuppgifter må, efter Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall, utgå med 20 kronor för dag eller samma belopp som nu utgår till kontrollör med tjänstgöring vid två eller flera brännerier anser jag mig kunna biträda. Jag vill även tillstyrka styrelsens förslag om vissa jämkningar i gällande be-

stämmelser angående ersättning till kontrollör i samband med resa, dock att sistnämnda ersättning torde böra utgå efter klass III E i allmänna resereglementet i stället för, såsom kontrollstyrelsen föreslagit, klass II E.

Med hänsyn till föreliggande belastningssiffror för den gångna delen av innevarande budgetår anser jag förevarande anslag böra bibehållas vid oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Anslaget till granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning.

I gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 78 500 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 juni 1943 fastställt stat för anslaget (statsliggaren s. 377), att tillämpas tills vidare under budgetåret 1943/44. Staten upptager två förslagsvis anvisade poster, varav en å 55 500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt en å 23 000 kronor till reseersättningar.

Enligt nämnda beslut jämfört med beslut av Kungl. Maj:t den 12 juni 1942 äger kontrollstyrelsen för ifrågavarande granskning anställa högst 6 revisorer, varav en dock endast i den mån ersättare för de övriga erfordras. Revisorerna åtnjuta arvoden, beräknade efter 10 300 kronor för år, med rätt för kontrollstyrelsen att i särskilda fall fastställa lägre arvodesbelopp. För befattningarna gälla de å liknande arvodestjänster vanligen tillämpade paragraferna i civila icke-ordinariereglementet.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943 har kontrollstyrelsen gjort framställning om medelsanvisning under detta anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid beträffande tillkomsten av ifrågavarande befattningar hänvisat till 1938 års statsverksproposition (sjunde huvudtiteln, s. 65 ff.). Vidare anför styrelsen, att revisionsdistriktens antal år 1940 minskats från 6 till 5 för vinnande av kostnadsbesparing, i samband varmed en revisorsbefattning indragits, samt att Kungl. Maj:t i anledning härav meddelat förut omförmälda bestämmelse om att en av revisorstjänsterna finge tillsättas endast i den mån ersättare för de övriga revisorerna erfordrades. I realiteten ägde styrelsen alltså numera inrätta endast 5 revisionsdistrikt. Styrelsen har i detta sammanhang anfört ytterligare bland annat följande.

Den skärpta spritdrycksbeskattningen och andra av krisläget föranledda påfrestningar å restriktionssystemet ha medfört, att den kontroll över systembolagens förvaltning, som består i lagerinventeringar och dylikt och som äger rum i samband med systembolagsrevisorernas granskningsarbete vid bolagen, måste intensifieras. Det försämrade nykterhetstillståndet i landet har vidare föranlett kontrollstyrelsen att söka utnyttja systembolagsrevisorerna även för närmare tillsyn över bolagens handhavande av rusdrycksförsäljningen ur social synpunkt. På grund av den ökade arbetsbörda, som härigenom inträder för revisorerna, är icke längre möjligt att vidhålla den av sparsamhetsskäl vidtagna provisoriska nedskärningen till allenast fem revisionsdistrikt utan bör en återgång till indelningen av landet i sex distrikt så snart ske kan äga rum. I enlighet härmed bör styrelsen erhålla befogenhet

att i fortsättningen antaga sex revisorer utan den nuvarande inskränkningen att en av revisorerna får anställas allenast såsom ersättare. På grund av vad sålunda föreslagits erfordras en höjning beträffande ifrågavarande förslagsanslag, så att avlöningsposten ökas med ett belopp, motsvarande högsta arvudet till en systembolagsrevisor, 10 300 kronor, eller till 65 800 kronor och omkostnadsposten (reseersättningar) med 4 000 kronor till 27 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom kontrollstyrelsen framhållit är en effektiv revision av systembolagen av betydelse såväl ur ekonomisk synpunkt som med hänsyn till nykterhetens främjande. Jag anser mig därför kunna tillstyrka ett upphävande av den nuvarande begränsningen i fråga om antalet revisorer, nämligen att en av de 6 ifrågavarande revisorstjänsterna får tillsättas endast i den mån ersättare för de övriga revisorerna erfordras.

Då jag emellertid finner det vara tveksamt, huruvida det är nödvändigt att definitivt övergå till 6 distrikt, vill jag för min del inskränka mig till att förordna, att kontrollstyrelsen medges rätt att i den mån så erfordras under nästa budgetår samtidigt anlita sex revisorer. I avvaktan på erfarenhet om i vilken utsträckning sådant behov kommer att föreligga torde anslaget kunna bibehållas oförändrat.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för kontrollstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
1 överdirektör	B 2
2 byråchefer	A 30
1 byrådirektör	A 28
1 förste aktuarie	A 26
1 förste byråinspektör	A 24
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråinspektör	A 22
1 byråsekreterare	A 21
1 kansliskrivare	A 11
3 kontorister	A 9
1 förste expeditivsvakt	A 7
1 kanslibiträde	A 7
1 expeditivsvakt	A 5
6 kontorsbiträden	A 4

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å övergångsstat:

1 förste byråingenjör	A 24
1 förste byråinspektör	A 24
1 laborator	A 24
1 aktuarie	A 21
1 bokhållare	A 17
1 kanslibiträde	A 7

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

1 byråchef	Eo 30
1 förste byråinspektör	Eo 26
4 förste byråinspektörer	Eo 24
3 byråinspektörer	Eo 22
1 kamrerare	Eo 22
1 byråingenjör	Eo 21;

Anm. 1. Byråinspektörstjänsten å ordinarie stat må ej tillsättas, så länge en extra ordinarie förste byråinspektörstjänst finnes inrättad å avdelningen för varuskatt å tekniska preparat.

Anm. 2. En kontorsbiträdestjänst må ej tillsättas, så länge det å övergångsstat uppförda kanslibiträdet kvarstår i tjänst.

dels godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 142 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	» 11 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 225 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 51 000

Summa kronor 429 500

dels till Kontrollstyrelsen: Avlöningar å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av

kronor 429 500;

dels till Kontrollstyrelsen: Omkostnader å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av

kronor 69 000;

dels till Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av

kronor 250 000;

dels ock till Kontrollstyrelsen: Granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 78 500.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställdan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ivar Löfqvist.